



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РІШЕННЯ

від 20 червня 2023 р.

№ 168/6

Про схвалення рекомендацій виїзного засідання Комітету з питань «Щодо подолання негативного впливу на довкілля та системи життєзабезпечення населення внаслідок руйнування Каховської ГЕС»

Розглянувши проект рекомендацій виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики та природокористування 12 червня 2023 р. до Херсонської області з питання «Щодо подолання негативного впливу на довкілля та системи життєзабезпечення населення внаслідок руйнування Каховської ГЕС», беручи до уваги інформацію, надану міністерствами, центральними та місцевими органами виконавчої влади, а також пропозиції, висловлені у виступах під час обговорення,

Комітет в и р і ш и в:

1. Схвалити рекомендації виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики та природокористування 12 червня 2023 р. до Херсонської області з питання «Щодо подолання негативного впливу на довкілля та системи життєзабезпечення населення внаслідок руйнування Каховської ГЕС» (додаються).

2. Направити рекомендації виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики та природокористування 12 червня 2023 р. до Херсонської області з питання «Щодо подолання негативного впливу на довкілля та системи життєзабезпечення населення внаслідок руйнування Каховської ГЕС» Кабінету Міністрів України, Раді національної безпеки і оборони України, Національній академії наук України, Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерству внутрішніх справ України, Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Державній екологічній інспекції України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Державному агентству водних ресурсів України, Державному агентству лісових

ресурсів України, Державній службі України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Державній службі геології та надр України, Дніпропетровській, Миколаївській, Херсонській обласним військовим адміністраціям.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на Голову Комітету з питань екологічної політики та природокористування Бондаренка О.В.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

СХВАЛЕНО
рішенням Комітету з питань екологічної
політики та природокористування
від «20» червня 2023 р. № 168/6

РЕКОМЕНДАЦІЇ

виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики та
природокористування 12 червня 2023 р. до Херсонської області з питання
«Щодо подолання негативного впливу на довкілля та системи
життєзабезпечення населення внаслідок руйнування Каховської ГЕС»

З метою оперативного розгляду інформації і пропозицій стосовно проблемних питань, пов'язаних з ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації через руйнування Каховської ГЕС 12 червня 2023 р. в м.Херсон проведено виїзне засідання Комітету з питань екологічної політики та природокористування з питання «Щодо подолання негативного впливу на довкілля та системи життєзабезпечення населення внаслідок руйнування Каховської ГЕС»».

Близько о 03:15 год. 6 червня у результаті керованого підриву зс рф Каховської ГЕС, частково зруйновано верхню частину греблі, яка є шостою ступеню Дніпровського каскаду (зруйновано 11 прольотів греблі, конструкція налічувала 28 прольотів). Об'єм водосховища 18,2 км куб.

В результаті руйнування розпочався неконтрольований витік води. З урахуванням гідрометеорологічної обстановки, в зону затоплення потрапило 46 населених пунктів (близько 58.5 тис. громадян) у т.ч. 14 населених пунктів на окупованій території. На момент події затоплено 600 кв. км. території Херсонської області (32 % це деокупована, та 68 % окупована територія).

Станом на 12.06.2023 затоплена площа населених пунктів становила 77,78 кв. км. За інформацією Укргідроенерго, у результаті руйнувань Каховської ГЕС, відбулося витікання мастила обсягом близько 150 т (з можливих 465 т). Інформації щодо наявності масляних плям немає. Без електропостачання залишається 8 н.п. Частково відключений від газопостачання 5 н.п. (м. Херсон смт. Антонівка, с. Комишани, с. Зимівник та смт. Білозерка). Відключене централізоване водопостачання мікрорайону Острів у м. Херсон. Внаслідок підняття рівня води в р. Дніпро зазнали пошкоджень 31 об'єкт, серед яких Головна насосна станція каналізації (виробничі потужності 740 тис. куб. м. на місяць), 6 каналізаційних насосних станцій різної потужності, трансформаторна підстанція (27 тис. кВт/год), 17 артезіанських свердловин та 5 насосних станцій. За інформацією Нацполіції загинуло 10 осіб, поранено 20 осіб та 42 особи рахуються зниклими безвісти.

За інформацією Держводагентства водосховище виконувало важливу екологічну, енергетичну, соціальну, продовольчу, транспортну функції. Ресурси водосховища забезпечували водою населення південних та центральних регіонів країни, а також промисловий та аграрний сектори національної економіки.

Станом на 20:00 год. 05.06.2023 Каховське водосховище було наповнене вище нормального підпірного рівня (НПР – 16,00 м, об'єм – 18,18 куб.км), до відмітки 16,77 м та об'ємом 19,855 куб.км.

За добу (з 06:00 год. 06.06 по 06:00 год. 07.06) з Каховського водосховища витекло 3,94 куб.км, середньодобовою витратою води 45,6 тис. куб. м/с. Сумарно, станом на 12.06.2023 з водосховища втрачено 14,4 куб.км води або 72% від об'єму до руйнувань. Рівень води (по водпосту Нікополь) становить 9,04 мБс (сумарне зниження 7,73 м). В другій половині 07.06. було досягнуто відмітки 14,00 м, при якій зупиняється водопостачання міст і сіл Дніпропетровщини.

Забір води з Каховського водосховища становив 2059 млн. куб. м води. Загальний обсяг використання - 1916 млн. куб. м:

- виробничі потреби - 751 млн. куб. м (39 %),
- питні та санітарно-гігієнічні потреби - 9 млн. куб. м (менше 1 %),
- потреби зрошення - 53 млн. куб. м (3 %),
- інші потреби - 2,3 млн. куб. м (менше 1 %),

- передача іншим водокористувачам для потреб зрошення - Головному Каховському магістральному та Північно-Кримському каналам - 1100 млн. м³ води (57 %). *(Інформація щодо водокористування наведена за даними 2021 року, звітність 2022 року, після повномасштабного вторгнення рф, не відображає забір води підприємствами, розташованими на тимчасово окупованих територіях).*

Найбільшими водокористувачами, які здійснювали забір з Каховського водосховища є:

- Акціонерне товариство "ДТЕК Дніпроенерго" (відокремлений підрозділ "Запорізька теплова електрична станція") - 733,069 млн. куб. м,
- Управління Головного Каховського магістрального каналу - 633,415 млн. куб. м,
- Управління Північно-Кримського каналу - 466,896 млн. куб. м,
- Державне промислове підприємство "Кривбаспромводопостачання" - 136,594 млн. куб. м.

О 04:20 год. 06.06.2023 вода з водосховища надійшла до м. Херсон (швидкість течії – близько 24 км/годину), за перші 1,5 години рівень підвищився на 129 см, в подальшому – по 15-30 см/годину. З 00.00 по 05.00 08.06 спостерігалися відмітки 5,64-5,68 м, що є максимальними.

Після чого почалась тенденція до зниження рівнів води на 1-5 см за годину. Станом на 00:00 год. 12.06 рівень становить 3,78 м, загалом знизився на 1,9 м. У створі поста Херсон продовжується стабільний спад рівнів води в межах 1-5 см за годину, за добу рівень знизився на 0,5 м. При цьому утримується значне затоплення прируслових територій, житлових, промислових та господарських об'єктів в м.Херсон та прирічкових населених пунктах в Бериславському, Каховському, Херсонському та Скадовському районах Херсонської області.

За інформацією територіальних громад, у Миколаївській області в результаті підняття рівня води у Бузькому лимані, р. Південний Буг, р. Інгул, р. Інгулець та р. Вись (притока р. Інгулець) частково затоплено території в 31 населених пунктах Миколаївського (11 населених пунктів) та Баштанського районів (20 населених пунктів). Загалом по області затоплено 540 будинків та 856 городів.

За інформацією Міністерства охорони здоров'я з метою забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення на території Дніпропетровської, Запорізької, Херсонської, Миколаївської, Одеської областей станом на 08.06.2023 на базі центрів контролю та профілактики хвороб сформовано 97 груп оперативного реагування на біологічні, хімічні та радіаційні загрози, до яких залучено 352 працівника.

В районі виникнення надзвичайної ситуації та в прилеглих областях працівниками центрів контролю та профілактики хвороб проводяться моніторингові дослідження факторів навколишнього середовища з метою профілактики поширення інфекційних хвороб та отруєнь.

Щодо централізованого водопостачання - протягом 10.06.2023 проведено відбір 32 проб питної води для дослідження на санітарно-хімічні показники, ще 26 проб знаходяться на дослідженні. За результатами досліджень попередньо відібраних проб встановлено: 35 проб відповідає гігієнічним вимогам, 4 проби не відповідають вимогам, зокрема 1 проба у Херсонській області не відповідала за показником сухого залишку, 1 проба у Дніпропетровській області - за показниками окиснюваності та забарвленості, 2 проби у Миколаївській області - за показниками хлоридів, сульфатів, жорсткості (розподільча мережа). Для дослідження на мікробіологічні показники протягом 10.06.2023 відібрано 48 проб, на дослідженні знаходиться 102 проби. За результатами досліджень попередньо відібраних проб відхилень від гігієнічних вимог не встановлено.

Щодо нецентралізованого водопостачання - протягом 10.06.2023 проведено відбір 24 проб питної води у Херсонській області для дослідження на санітарно-хімічні показники. За результатами досліджень попередньо відібраних проб відхилень від гігієнічних нормативів не встановлено.

Протягом 10.06.2023 р. випадків виникнення спалахів інфекційних хвороб на території Дніпропетровської, Запорізької, Херсонської, Миколаївської, Одеської областей не зареєстровано.

За інформацією Державного агентства лісових ресурсів України станом на 9:00 год. 12.06.2023 у Херсонській та Миколаївській областях постраждало 4 лісогосподарських підприємства, три філії ДП "Ліси України" у Миколаївській області та державне підприємство УкрНДЛГА у Херсонській області, що належать до сфери управління Держлісагентства (частина площі яких деокуповано), площа підтоплених лісів яких складає 64 428 га, що становить 30,8 % від загальної площі цих лісогосподарських підприємств та філій.

У Херсонській області постраждали 9 мисливських угідь на площі 395,03 тис. га, з них 2 угіддя на території підприємств, що належать до сфери управління

Держлісагентства, площею 27,5 тис. га (ДП "Олешківське ЛМГ" - 14,8 тис. га, УкрНДЛГА - 12,6 тис. га.). На території цих мисливських угідь за аналізом даних останнього державного обліку мисливських тварин, враховуючи, що злочин було скоєно у сезон масового розмноження, чисельність мисливських тварин орієнтовно становить: копитні - 1059 особин; хутрові - 22085 особин; пернаті - 160 тис. особин.

Виходячи з вищевикладеного, **Комітет вирішив:**

1. Інформацію щодо подолання негативного впливу на довкілля та системи життєзабезпечення населення внаслідок руйнування Каховської ГЕС взяти до відома.

2. Рекомендувати:

2.1 Кабінету Міністрів України опрацювати питання щодо створення міжвідомчої робочої групи стосовно будівництва магістральних водогонів для забезпечення водопостачання населених пунктів Дніпропетровської області, зокрема міст Кривого Рогу та Нікополя, із залученням народних депутатів України, представників Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державної екологічної інспекції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державного агентства водних ресурсів України.

2.2 Кабінету Міністрів України, Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству внутрішніх справ України, Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України опрацювати питання щодо необхідності внесення змін до законодавства з метою мінімізації негативних наслідків надзвичайної ситуації.

2.3 Державній службі України з надзвичайних ситуацій забезпечити координацію діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій усіх форм власності під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, здійснювати контроль за їх проведенням.

2.4 Міністерству охорони здоров'я разом з Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів і Дніпропетровською, Миколаївською та Херсонською обласними військовими адміністраціями вжити заходів для забезпечення санітарного та протиепідемічного благополуччя в зоні надзвичайної ситуації, надання необхідної медичної допомоги постраждалому населенню, організації роз'яснювальної роботи серед населення області щодо запобігання виникненню інфекційних захворювань.

2.5 Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України разом з Державним агентством водних ресурсів України та Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів забезпечити контроль за якістю води, яка буде використовуватися для забезпечення населення питною водою.

2.6 Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України разом з Дніпропетровською, Миколаївською та Херсонською обласними військовими

адміністраціями забезпечити транспортування питної води для населення постраждалих регіонів.

2.7 Державній службі геології та надр України разом з Дніпропетровською, Миколаївською та Херсонською обласними військовими адміністраціями опрацювати питання можливості забезпечення питною водою постраждалих населених пунктів шляхом будівництва нових артезіанських свердловин.

2.8 Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів разом з органами місцевого самоврядування вжити заходів щодо запобігання виникненню спалахів інфекційних хвороб тварин в зоні надзвичайної ситуації. У разі необхідності здійснювати утилізацію, у тому числі спалювання, трупів тварин з використанням новітніх технологій, максимально зменшити негативний вплив на довкілля.

2.9 Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України надіслати листи-звернення на секретаріати міжнародних конвенцій та угод, учасником яких є Україна, щодо залучення механізму направлення дорадчих місій для оцінки шкоди, що була завдана внаслідок надзвичайної ситуації.

2.10 Державному агентству лісових ресурсів України та ДП «Ліси України» здійснювати постійний моніторинг ситуації з метою визначення збитків завданих лісовому господарству, надати пропозиції щодо виконання заходів із запобігання втратам лісів внаслідок підтоплення.

2.11 Національній академії наук України надати Комітету інформацію щодо можливих проявів деградації земель в зоні надзвичайної ситуації, у тому числі опустелювання та заболочування, а також щодо можливих змін клімату та їх наслідки у довгостроковому періоді.

3. Кабінету Міністрів України, Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерству внутрішніх справ України, Міністерству охорони здоров'я, Державній екологічній інспекції України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Державному агентству водних ресурсів України, Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державній службі геології та надр України, Національній академії наук України, Дніпропетровській, Миколаївській та Херсонській обласним військовим адміністраціям щомісячно до 1 листопада 2023 р. інформувати Комітет з питань екологічної політики та природокористування про стан виконання рекомендацій.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

